

סיכומי הדף היומי

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה **מחודדים** בפיד (קידושין ל')

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה
גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע
יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0799-379-634

נא להתפלל לרפואת פינחס בן פייגא מרים

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט
ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל
נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת ויצא - י' כסליו תשע"ז

דף ע"ה ע"א

לא יאמר הלויני סאה פירות ואני אחזיר לך סאה, דאיסור רבית דרבנן הוא שמא יוקרו, ואם יש לו מותר [שאלו שבידו נקנין למלוה וברשותו הוקרו ולא גזרו באופן כזה, רש"י מ"ד:], ולכן אם אומר הלויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח כיון דיש לו מותר, ולהלל אסור, ואין הלכה כהלל.

יש לו סאה לרב הונא מותר ללוות רק סאה, לרבי יצחק אם יש לו סאה לזה עליה כמה כורים, שהרי כשלוה סאה הראשונה לא הקנה למלוה הסאה שלו והיא פנויה ללוות עליה סאה אחרת, וכן תניא בברייתא.

להלל, לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשנו חוב דמים שמא יוקרו חטיטין ונמצאת שהחזירה יותר ממה שלוה ועברה על איסור הלואת סאה בסאה, לחכמים מותר שלא החמירו באיסור הלואת סאה בסאה כל כך.

בני חבורה שמקפידים בסעודתם שיאכל כל אחד משלו, אם לזים זה מזה בשבתות ויו"ט עוברין משום מדה ומשקל ומנין (משום עובדא דחול), ומשום לזים ופורעים ביו"ט, ולדברי ב"ה אף משום רבית.

תלמידי חכמים מותרים ללוות זה לזה ברבית דיודעים דהלואה ברבית אסור ונותנים משום מתנה.

להלוות בניו ובני ביתו ברבית כדי להטעימן טעם רבית שידעו צער הנותנו ויבינו כמה ענשו גדול, לרב יהודה אמר רב מותר, ואין הלכה כן דיבואו להרגיל עצמם להלוות ברבית שיחמדו השכר.

מותר לומר נכש עמי היום ואנכש עמך למחר, עדור עמי היום ועדור עמך למחר, כל זמן ששניהם עובדים זה לזה בימי הגריד אפילו יום אחד ארוך מחבירו, וכן כל זמן ששניהם עובדים בימי הרביעה, אבל לא יאמר נכש עמי ועדור עמך, חרוש עמי בגריד ואני אחרוש לך ברביעה.

דף ע"ה ע"ב

יש רבית מוקדמת אם שלח לו מתנה ואמר בשביל שתלוני, ויש רבית מאוחרת אם אחר שפרע חובו שלח לו מתנה ואמר בשביל מעותיך שהיו בטילות אצלי.

יש רבית בדברים, שנאמר 'נשך כל דבר אשר ישך', כגון אם הלוח רצה להטיב להמלוה ולכן הודיעו שבא איש פלוני ממקום פלוני, או הקדים לו שלום ואין רגיל להקדים לו שלום.

מלוה ברבית עובר ב'את כספך לא תתן לו בנשך', ב'א' תקח מאתו נשך ותרבית', ב'לא תהיה לו כנושה [כשתובעו ודוחקו], ב'לא תשימון עליו נשך', ב'ולפני עור לא תתן מכשול', לזה עובר ב'לא תשיך לאחיך', ב'ולאחיך לא תשיך', ב'ולפני עור', ערב ועדים עוברין ב'לא תשימון'.

מלוי רבית מפסידין יותר ממה שמרויחין שנכסיהם מתמוטטין, ומשימין משה רבינו חכם ותורתו אמת [בלשון סגי נהור] ואומרין אילו היה משה רבינו יודע שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבן.

הנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו אסור לעבור לפניו שמביישו, וכאילו דנו באש ובמים.

המלוה מעותיו שלא בעדים או שלא בשטר עובר משום 'ולפני עור לא תתן מכשול' שעולה על רוחו של לזה לכפור, לריש לקיש גורם קללה לעצמו כשתובע הלוח וכופר והכל מקללין המלוה, וכל שכן אם הלוח צורבא מדרבנן וטרוד בלמודו וישכח הלואתו.

שלשה צועקין ואינן נעניין בבית דין של מטה מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים, אשתו מושלת עליו, ומי שקונה אדון לעצמו י"א היינו שאומר שמעותיו שמשמש בהם הם של נכרי ופעמים הנכרי תובעו ממנו, י"א דכותב נכסיו לבניו בחייו, י"א דאינו טוב לו בעיר שדר בה ואינו הולך לעיר אחרת.

יום ראשון פרשת וישלח - י"א כסליו תשע"ז

דף ע"ו ע"א

פרק השוכר את האומנין

בעל הבית שאמר לשלוחו צא ושכור לי פועלים בארבעה והשכירן בשלשה אין להם אלא שלשה דסברו וקיבלו וי"א דיש להם תרעומות על השליח, בעה"ב אמר בשלשה והוא השכירן בארבעה אם אמר שכרכם עלי חייב השליח לשלם ארבעה, ואם אמר שכרכם על בעה"ב חייב בעל הבית כמנהג המדינה, ואם יש ששוכרים בארבעה ויש ששוכרים בשלשה אין להם אלא שלשה ויש להם תרעומות על השליח שהיו יכולים להשכיר עצמם בארבעה, וכן אם אין שוכרין בארבעה ושכר מי שיש לו שדות משלו ולא היה נשכר לאחרים רק ביותר על דמי השכירות, וכן אם אמרו כיון דאמרת בארבעה עשינו מלאכה השוה ארבעה אם ניכר עבודתם חייב הבעלים ארבעה ואם אינו ניכר כגון שחפרו חריץ סביבות השדה ונתמלא מים יש להם תרעומות על השליח.

בעל הבית אמר לשלוחו לשכור בשלשה והשליח אמר בארבעה והפועלים אמרו שנשכרים כמו שאמר בעל הבית, כוונתם לומר שאתה נאמן לנו דכך אמר בעל הבית ואם אמר שכרכם עלי יתן משלו ואם אמר שכרכם על בעל הבית יש להם עליו תרעומות, ואיבעיא אם בעל הבית אמר בארבעה ושליח אמר בשלשה ופועלים אמרו כמו שאמר בעל הבית אם סמכו על השליח ואין להם אלא ג' ויש להם תרעומות על השליח, או לא סמכו על דבריו ויש להם ארבעה וכוונתם לומר דאנו רוצים כמו שאמר בעל הבית.

דף ע"ו ע"ב

השוכר פועלים וחזרו בהן הפועלים או הבעל הבית כל זמן שלא הלכו להמלאכה יש להם תרעומות זה על זה, הלכו ולא מצאו מה לעשות נותן להם שכרן של כל היום, ואומדין כמה רוצה אדם ליקח פחות משכרו כגון חמר להביא תבואה ממקום אחר והלך ולא מצא כמה היה רוצה לפחות משכרו לבא ריקן, או פועל ששכרו לעדור שדהו ומצאו לחה במים כמה היה רוצה לפחות שכרו ולישב בטל מלעדור כל היום, לרבא אם הוליד הפועלים שם לפני כן בערב וראוה שהיא לחה או ירדו גשמים בלילה אין צריך ליתן להם כפועל בטל דלא היו צריכים לילך בבוקר.

קבלו קמה לקצור או בגד לארוג בשני סלעים ועשו חצי וחזרו בהן הקבלנים שמין מה שעשו, אם הוא סלע ואינו מוצא שכר לגמור המלאכה אלא בסלע וחצי דבעל הבית מפסיד חצי סלע לת"ק דברייתא אין הקבלנים מפסידים משכרן, דפועל יכול לחזור בו דכתיב 'עבדי הם' ולא עבדים לעבדים, לרבי דוסא וכן סובר תנא דמתניתין יד החוזר על התחתונה ויעכב שכרן כדי לשכור פועלים לגמור המלאכה.

חזרו בהן הפועלים באמצע מלאכתן והוא דבר האבוד אם ימתין עד שימצא פועלים בכדי שכר פועלים, שוכר פועלים אחרים על חשבונם יותר מכדי שכרן עד ארבעים וחמשים זוז, או מטען ואמר להם סלע קצצתי לכם באו וטלו שתים.

יום שני פרשת וישלח - י"ב כסליו תשע"ז

דף ע"ז ע"א

שכר פועלים להשקות שדהו וירד גשמים, הפסד הפועלים הוא דמזלם גרם, עלה הנהר ונכנס בחריצין העשויין בשדה הפסד דבעל הבית הוא ידיע במנהג שדהו והפועלים לא ידעו, ונותן להם כפועל בטל.

שכר פועלים להשקות שדהו מן הנהר ונפסק הנהר באמצע היום, אם אין דרך הנהר כן הפסד דפועלים הוא, אם דרך הנהר כן אם הפועלים הם בני אותו העיר ויודעין דרך הנהר הפסד דפועלים הוא.

שכר פועלים והשלימו עבודתם בחצי היום אם יש לו עבודה ביותר קל או דשוה באותו קושי נותן להם, ואם הוא קשה מעבודה הראשונה אינו נותן להם ונותן להם כפועל בטל, ואם הם בני אדם הרגילים לשאת משאות תמיד וכשיושבים בטלים קשה להם נותן להם שכרם משלם.

פועלים כשהתחילו מלאכתן היו פועלים נשכרים בזול ואחר כך נתיקר וחזרו בהם באמצע מלאכתן והבעלים פייסו אותן לגמור מלאכתן, אע"פ דלחכמים יד הפועלים על העליונה אין

חייב ליתן להם כשער היוקר.

שכר פועלים בשעה ששכר פועלים היה בזול ולא רצו להשתכר אלא אם יוסיף להם והוסיף להם, ולבסוף נתיקר שכר פועלים אין הפועלים יכולים לומר תוסיף גם עתה דהבעל הבית אומר על זאת לא התנית.

שכר פועלים בשעה ששכר פועלים היה ביוקר והתחילו מלאכתן והזול ורצה הבעל הבית לחזור בהם ופייסוהו הפועלים, גם לרבי דוסא דיד הפועלים על התחתונה אין בעל הבית יכול לומר כיון שאני מוחזק אני נותן לכם הזול דעל דעת כן נתפייסתי, דהפועלים יכולים לומר דנתכוונו לפייס אותך בזה שנעשה לך עבודה טובה.

פועלים שהשכירו עצמם פחות משכר הפועלים מפני שהיו דחוקים למעות, ולבסוף הזול שכר הפועלים גם לרבי דוסא דיד הפועלים על התחתונה אינו יכול לפחות משכרן.

דף ע"ז ע"ב

לחכמים בין פועל ובין קבלן יכול לחזור בו אפילו בחצי היום, לרבי דוסא לפי רב נחמן בר יצחק פועל יכול לחזור בו אבל אומן אינו יכול לחזור בו דאינו עובד לבעל הבית אלא לעצמו וידו על התחתונה, לתירוצי שני לרבי דוסא בין פועל ובין אומן אינו יכול לחזור בו, ולהלכה פועל יכול לחזור בו, ובדבר האבוד לכו"ע אינו יכול לחזור אלא אם הוא אונס כגון שמת לו מת או אחזתו חמה.

מכר שדה לחבירו ונתן הלוקח מקצת הדמים והיה המוכר מחזר אחריו שיתן לו כל מעותיו דגלי דעתו שמכרו משום דאנוס לממון, בזמן שהמוכר חוזר בו יד הלוקח על העליונה רצה לומר תן לי מעותי או תן לי עידית מהשדה שקניתי כנגד מעותי (דקנסו את החוזר בו), או דגובה מעידית משאר נכסי המוכר דדינו כמזיק שהרי מכר מטלטליו ושדות קטנות כדי לקנות השדה גדולה ומזיק משלם עידית, ואם הלוקח חוזר בו יד המוכר על העליונה רצה אומר הילך מעותיך או הילך קרקע זיבורית כנגד מעותיך, לרשב"ג מלמדין לכל לוקח ואין לו כל המעות שלא יוכל לחזור על ידי שקונה כל השדה במקצת מעות שנתן וזוקף עליו השאר במלוה.

לוה החייב מאה זוז ופרע זוז זוז הוי פרעון, ואין לו עליו אלא תרעומות.

המעיל נפיק אזורי ושילם כל המעות פרט לזוז אחד המקח בטל, ואם מוכר שדהו מפני רעתה דאנן סהדי דגם בלא מעיל נפיק אזורי היה מוכרה אין המקח בטל.

יום שלישי פרשת וישלח - י"ג כסליו תשע"ז

דף ע"ח ע"א

רצה למכור שדה קטנה מפני שהיה צריך מאה זוז, ולא מצא לה קונים אלא לשדה גדולה ומכרו במאתיים ועייל ונפיק אזורי לא קנה הלוקח, דאנן סהדי דעל כרחו מכרו והיה מחזר אחר מעות כדי לקנות שדה קטנה תחתיה, ואיבעיא בהיה צריך מאה זוז ומכר במאתיים ואילו טרח היה מוצא במאה.

שכר פועלים לעשות דבר האבד וחזרו בהן שוכר פועלים אחרים ועליהם לשלם, עד כדי שכרן שהוא חייב להן על המקצת שעשו, ואם כלי אומנותם בידו שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוז.

השוכר את החמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה, להוליכו בבקעה והוליכו בהר ומתה יכול בעל החמור לטעון דמתה מחמת אויר ההר או הבקעה, או שמתה מחמת עייפות ויגיעה ממשאה כשעלתה בהר ואם הלכה בבקעה יכול לטעון אילו הלכה בהר היה אויר שולט שם ולא תיגע תחת משאה, או שהכיש שם נחש [דיכול לטעון אילו לא הוליכה שם לא היה נושכה], ולרבי מאיר בלאו הכי חייב דכל המשנה מדעת בעל הבית הרי הוא גזלן ומיד ששינה הרי הוא ברשותו להתחייב באונסין.

השוכר את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה והחליקה פטור שבראש ההר היה ראויה להחליק יותר ואם הוחמה חייב שאין אויר שולט בה, להוליכה בבקעה והוליכה בהר החליקה חייב וכן אם מתה מחמת עליית ההר, הוחמה פטור.

השוכר את החמור ונתכסה שחור העין אם עור דק, או תולעים התליעו רגליה, או נשתטת אומר לו הרי שלך לפניך.

השוכר את החמור ונטלוה לעבודת המלך, לרב [בדעת חכמים] אם הם מחזירין אותה אחר כך אומר לו הרי שלך לפניך, לרבי שמעון בן אלעזר וכן פסק שמואל אם הם מוליכין אותה בדרך שהיה זה רוצה להלך אומר לו הרי שלך לפניך שכל חמור שפוגע בו ראשון נוטלה ומחזיר לבעלים הראשונים את שלו והשני הולך אחר חמורו עד שפוגע באחר, ואם מוליכין אותה דרך אחרת חייב להעמיד לו חמור אחר.

המשכיר את החמור ומתה או נשברה חייב המשכיר להעמיד לו חמור אחר מדמי הנבילה שהרי שעבד לו חמור זה, או יחזיר לו שכרו.

יום רביעי פרשת וישלח - י"ד כסליו תשע"ז

דף ע"ט ע"א

השוכר חמור לרכוב עליה או להוליך עליה כלי זכוכית ונתכסה שחור שבעיניו עם עור דק או התליעו רגליו או נשתטת חייב להעמיד לו חמור אחר שמא יפול בגשר או שתשליכנו באחת הפחתים.

השוכר חמור לרכוב עליה ומתה בחצי הדרך אם השכיר לו חמור סתם חייב להעמיד לו חמור אחר, אם השכיר לו חמור זה אם יש בדמי הנבילה ליקח אחרת יקח אחרת, אם יש בדמיה לשכור אחרת לשמואל ישכור אף דמכלה הקרן, לרב לא ישכור אחרת כדי שלא יכלה הקרן, ואם אינו מצוי לקנות או לשכור אחרת יש עליו תרעומות שהשכיר לו חמור כחושה.

הממשכן שדהו באופן שהמלוה אוכל הפירות ונתייבש האילן, המלוה והלוה אסורין לבקע עצים כדי לעשות בהן אש דכל אחד אסור לכלות קרן של חברו, וקונין עם העצים קרקע והמלוה אוכל פירותיה, ולרב דאין קונין באופן דמכלה הקרן בזמן שהיובל נוהג אין קונין שהשדה יוצא מידו ביובל ונמצא דמכלה קרנו של הלוה.

השוכר ספינה להוליך עליה יין וטבעה בחצי הדרך, אם התנו בשעת השכירות ספינה זו ויין סתם אפילו נתן לו כבר השכר יטלו ממנו כיון דבעל היין יכול להשלים תנאו שלא התנה יין זה ויכול להביא יין אחר ובעל הספינה חייב להעמיד לו הספינה, ספינה סתם ויין זה אפילו אם עדיין לא נתן שכירותו

חייב ליתן כיון דעיקוב קיום התנאי הוא מצד בעל היין שהרי אמר יין זה, ספינה זו ויין זה אם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן דאין ביד זה וזה להשלים תנאו ויד התובע על התחתונה, ספינה סתם ויין סתם חולקין אם קיבל המשכיר שכרו יחזיר להשוכר חצי, ואם עדיין לא נתן יתן השוכר חצי.

דף ע"ט ע"ב

השוכר ספינה עד מקום פלוני ופרקה לו השוכר חבילותיו באמצע הדרך, אפילו אם המשכיר מוצא להשכירו צריך השוכר לשלם מה שהספינה מתרועעת בהוצאות חבילות והכנסת חבילות, ואם אינו מוצא להשכיר צריך השוכר לשלם כל השכר, ואם באמצע הדרך הוסיף חבילות אע"פ שהתנה בתחילה שיתן בתוכה כמה שירצה, יש למשכיר עליו תרעומות כיון שלא ידע מעיקרא שיוסיף וסבר שילך ויחזיר מהר, או משום דכשהספינה כבידה צריך להפליגה למים עמוקים ולא ידע להכניס שם חבלים ארוכים.

השוכר חמור לרכוב עליה, שוכר מניח עליו כסותו ולגנותו ומזונותיו של אותה הדרך וחמר מניח עליו שעורים ותבן ומזונותיו של אותו היום אם שכיח על ידי טרחה ממלון דלילה למלון דלילה יכול לחזור ולשאול בעיר מי מוכר מזונות.

השוכר חמור לרכוב עליה איש לא תרכב עליה אשה שהיא כבידה, לרכוב עליה אשה רוכב עליה איש או אשה בין גדולה בין קטנה ואפילו היא מעוברת וגם מניקה וולדה היונק ממנה עמה.

יום חמישי פרשת וישלח - ט"ז כסליו תשע"ז

דף פ' ע"א

השוכר פרה לחרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר היתד שמכבידים בקרקע פטור שהרי שינה לטובה שהרים יותר קשים לחרוש שיש שם סלעים, אבל שכרו לחרוש בבקעה וחרש בהר חייב, לדוש בקטנית ודש בתבואה והחליקה פטור ששינה לטובה דבקטנית יותר קל לחלוק, לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת.

השוכר חמור לחרוש בה ולא שינה ממה שהתנה עם בעל החמור, ופועלים הנהיגו אותו ונשבר היתד, לרב פפא האוחז המרדע משלם שלא כיוון הפרה יפה לרב שישא בריה דרב אידי האוחז היתד משלם שהעמיקו יותר מדאי וכן הוא ההלכה, ואם ידוע להם שבאותו מקום יש אבנים היו להם להזהר מאד ובדבר מועט שעיוות אף המנהיג שוברו והוי ספק מי שוברו ושניהם משלמים.

המוכר פרה או שפחה ופרט שיש לה כמה מומין והלוקח היכר בה שאין בה מומין אלו חוץ ממום אחד שלא הכיר בו הרי זה מקח טעות שסבר כיון שאין בה שאר המומין גם מום זה אין בה, אבל אם פירט מום אחד ואמר שיש לה עוד מומין ולא פירטן ונמצא בה אותו מום שפירט אין זה מקח טעות דהיה לו לבדוק, פירט הרבה מומים ואינו מקפיד אלא על אחד מהן אינו יכול לטעון סבור הייתי שאתה כולל בה שאין ומה שיש בה ואילו ידעתי שיש בה לא הייתי לוקחה.

השוכר חמור להביא עליה חטין יביא עליה עד לתך חטין [חצי כור שהוא ט"ו סאה] הוסיף שלשה קבין [חצי סאה] ונתקלקלה חייב.

השוכר חמור להביא עליה לתך חטין והביא עליה שעורין,

לאבוי אם הוסיף על הלתך שלשה קבין ונתקלקלה חייב אע"פ שלתך שעורים קל מלתך חטיין [פחות סאה] מכל מקום נפך לתך שעורים הוא כנפך לתך חטיין דנפך קשה כמשאוי, לרבא אינו חייב עד שיוסיף סאה שיהא שש עשרה סאה להשוות כובד השעורים לכובד החטיין, ואז חייב משום הוספת הנפח של הסאה הנוספת.

דף פ ע"ב

שיעור אדם בינוני הנושא בכתף הוא שלשים קב, ואם בעל החבילה הוסיף א' משלושים במשא חייב להוסיף בשכרו, ואם רבץ תחת משאו ונתקלקל חייב, לאבוי רק אם חבטו לאלתר שהרי הנושא בר דעת והיה לו לפרק המשא, לרב אשי גם אם נחבט לאחר זמן דסבר בתחילה דחולשה הוא.

לתך הוי תוספות למשאוי ספינה קטנה, וכור הוי תוספת משא לספינה גדולה שהוא אחד משלושים דסתם ספינות משאם ל' כורים.

כל האומנין המקבלין עליהן לעשות המלאכה בבתייהם, שומרי שכר הן וחייבין בגניבה ואבידה, ללישנא קמא אפילו למ"ד דשוכר הוא שומר חנם דשאני אומן דנהנה במה שמחזיק בכלי דבעל הבית ואינו צריך לרוץ אחריו על שכרו, ואם אמר טול את שלך והבא מעות הוי שומר חנם.

שומר לי ואשמר לך הוי שומר שכר, שומר לי וענה לו השומר הנח לפני הוי שומר חנם.

הלוח מעות על המשכון לת"ק המלוה הוי שומר שכר על המשכון [יתבאר בדף פ"ב], לרבי יהודה הלוחו מעות הוי שומר חנם הלוחו פירות הוי שומר שכר, לאבא שאול מותר למלוה להשכיר משכונו של עני שבידו ויפסוק עליו שכר ופוחת מן החוב מפני שהוא כמשיב אבידה.

יום שישי פרשת וישלח - ט"ז כסליו תשע"ז

דף פ"א ע"א

אומן שגמר מלאכתו ואמר לבעל הבית טול את שלך והבא מעות הרי הוא שומר חנם שגלה דעתו שאינו רוצה לעכבו בידו על שכרו, ואם אמר הבא מעות וטול את שלך עדיין שומר שכר הוא דגלה דעתו דתפסו על שכרו.

שואל שאמר למשאיל שלח לי בהמתך ושלחה ומתה כדרכה בדרך, חייב כיון שמסרה לשליח על פיו נעשה שלוחו של השואל וכבר חייב באונסין, וכן אם מסרה השואל ליד שליח להשיבה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ביד פלוני והוא עדיין בתוך ימי השאלה השואל חייב באונסין.

שואל שמחזיר השאלה אחר ימי שאילתה על ידי שלוחו אע"פ דאינו חייב באונסין מכל מקום דינו כשומר שכר כיון דנהנה במשך ימי השאלה בחנם רוצה ליהנות הבעלים להיות שומר שכר עליו עד שתגיע לידו.

הלוקח כלים מבית האומן לשגר סבלנות לארוסתו, ואמר לאומן אם מקבלין אותן ממני אני נותן לך דמיהן ואם לאו אני נותן לך לפי טובת הנאה שהיה לי מהן במה שיחזיקו לי טובה דשלחתי להן סבלנות, ונאנסו בהליכה חייב דהרי הן לקוחין בידו עד שידע שאינה לקוחה, בחזרה פטור מאונסין וחייב כשומר שכר דנהנה במה שמתפאר בהן.

הלוקח מקח מחבירו ואמר שלוקחה למוכרה במקום פלוני

ואם לא ימכרנו יחזרנו לו ונאנס בחזרה חייב באונסין ולא אמרינן כיון שלא מכרה שם נתבטל המקח ואינו חייב, שהרי אילו מצא קונה בדרך חזרה היה מוכר לו.

שומר לי ואשומר לך היום שניהם פטורים, כיון דכל אחד מבעלי החפץ עושים מלאכה בשביל שומר שלו יש בזה פטור דשמירה בבעלים, שומר לי היום ואשמר לך למחר נעשו שומרי שכר זה לזה, השאילני ואשאילך אין בזה פטור דשמירה בבעלים דאין המשאיל נקרא הבעלים בזמן השאלה.

משכיר שאמר לשוכר שלא יוליך חמורו בדרך פלוני מפני שיש מים והלך באותו דרך ומת החמור והודה שהלך באותו דרך אבל אמר שלא היה שם מים ומת מאליו, לרבא נאמן במיגו שהיה יכול לומר שלא הלך באותו דרך, לאבוי הוי מיגו במקום עדים דאנן סהדי שיש שם מים.

המבקש מחבירו להכניס קדירותיו פירותיו או שורו לחצירו ונתן לו בעל החצר רשות והזקק על ידי שורו של בעל החצר לת"ק בעל החצר חייב, כיון דבקשת המפקיד היה שיהיו שמורים בחצר דהוא מקום שומר וכשנתן לו רשות להכניסם כוונתו היה שיהיו שמורים שם, לרבי אין בעל החצר חייב עד שיקבל עליו לשומר דבקשת המפקיד לא היה אלא שיתן לו רשות להכניסם ונתינת רשות של בעל החצר לא היה אלא שיש לו רשות להכניסם אבל השמירה מוטל על המפקיד.

שבת קודש פרשת וישלח - י"ז כסליו תשע"ז

דף פ"ב ע"א

המוצא אבידה והכניסה לביתו, לרב יוסף דינו שומר שכר כיון דעוסק במצוה הוא פטור מליתן פרוטה לעני ונהנה משמירתו, לרבה דינו כשומר חנם דלא שכיח שירויח פרוטה על ידי שמירת האבידה.

לוח שנתן משכון והמלוה אבד המשכון

משכנו בשעת ההלוואה, לרבי אליעזר דינו כשומר חנם וישבע שלא פשע ויטול מעותיו, דלא נטל המשכון לגוביינא אלא להיות בטוח במעותיו, [ולפי רב יוסף דשומר מחמת מצוה הוא שומר שכר היינו רק במלוה שצריך להשתמש עם המשכון ומנכה מן החוב דכיון דמתכוון להנאתו לא נחשב מצוה ולכן דינו כשומר חנם], ואם הלוחו על השטר וגם נטל ממנו משכון דינו כשומר שכר דלקח המשכון לגוביינא שהרי הוא כבר בטוח במעותיו מחמת השטר, לר"ע וכן סובר תנא דמתניתין גם בלי שטר דינו כשומר שכר ואם אבד מנכין מהחוב כשיעור המשכון כיון שלקח המשכון משום מצות הלואה וכשמטפל בהמשכון הוא עוסק במצוה ופטור מנתינת פרוטה לעני ונהנה משמירתו, [ולרבי יוסף לר"ע גם אם לקח המשכון כדי להשתמש בו], לשמואל אפילו אם אין המשכון שוה כל החוב אם אבד המשכון אבד כל חובו דקיבלו על דעת שאם אינו מחזירו אינו מקבל דמי חובו, [ולרבה החולק על רב יוסף דשומר מחמת מצוה אין דינו כשומר שכר סברת ר"ע היא כשמואל ואם אבד המשכון אבד כל החוב].

משכנו שלא בשעת הלואה לכו"ע לקח המשכון לגוביינא ובעל חוב קנה משכון [דבשעה שמחזיר המשכון להלוה להשתמש בו כתוב 'ולך תהיה צדקה'], ואם אבד המשכון אבד חובו שכנגד המשכון.

המעביר חבית ממקום למקום ושברה לר"מ בין שומר חנם בין שומר שכר ישבע שלא פשע בה, לרב אלעזר [האמורא] משום דתנא זו שאמר כן בשם רבי מאיר סובר בדעת ר"מ דנתקל לאו פושע וצריך לישבע שלא פשע פשיעה אחרת [ודלא כהתנא בב"ק הסובר בדעת ר"מ דנתקל פושע, ועי' דף פ"ג], לרבי יהודה שומר חנם ישבע משום דנתקל לאו פושע ושומר שכר ישלם דנתקל דומה לגניבה ואבידה, להתנא רבי אלעזר אף ששמע מרבותיו כר"מ אך תמה איך נפטרים בשבועה, דשומר שכר יש לשלם דנתקל דומה לגניבה ואבידה, וגם שומר חנם שלא במקום מדרון פושע הוא, ובמקום מדרון במקום שבני אדם הולכים אינו נפטר בשבועה וכשיטת איסי בן יהודה דדרש הפסוקים 'אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם' דאם יש רואה אינו נפטר בשבועה אלא על ידי עדים.

יום ראשון פרשת וישב - י"ח כסליו תשע"ז

דף פ"ג ע"א

לרבי חייא בר אבא סברת ר"מ דהמעביר חבית ושברה בין שומר חנם בין שומר שכר נשבע, אע"פ דסובר ר"מ במסכת ב"ק דנתקל פושע מ"מ תקנו חכמים דפטור דאם לא כן אין לך מעביר חבית לחבירו, ונשבע שלא שברו בכוונה.

רבא פסק כאיסי בן יהודה דאין שומר נפטר בשבועה במקום דשכיח אנשים היכולים להעיד כדבריו.

פועל שקבל עליו להוליך חביות ממקום למקום ונשאר במוט והיה המשא כבד לבן אדם אחד אך אין צריכים לזה שני בני אדם כיון דדרך בני אדם להתחזק ולטוענו באחד דמי לאונס ותקנו שישלם מחצה, ואם הוא משא של בני אדם משלם הכל.

פועלים ששברו חביות, רב ציוה להמשכיר להחזיר משכון שתפס מהם לפנים משורת הדין משום שנאמר 'למען תלך בדרך טובים', וכיון שהיו עניים ציוה גם ליתן להם שכרם משום 'וארחות צדיקים תשמור'.

פרק השוכר את הפועלים

השוכר פועלים ואמר להם להשכים ולהקדים לבא למלאכתן ולהעריב במלאכתן מקום שנהגו שלא להשכים ולהעריב אינו רשאי לכופן (אם לא התנה עמהם מעיקרא), אפילו הוסיף על שכרן אינו יכול לומר דלכן הוספתי לכם להשכים ולהעריב, דפועלים יכולים לומר דהוספת לנו כדי שנעשה לך עבודה יפה.

מקום שנהגו לזון הפועלים יזון, לספק מתיקה יספק הכל כמנהג המדינה, בנו של רבי יוחנן בן מתיא שכר פועלים בשביל אביו ופסק להם מזונות, ואמר לו אביו שאפילו אם עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך שהן בני אברהם יצחק ויעקב, אלא עד שלא יתחילו במלאכה אמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת קטנית, לרשב"ג בלאו הכי אינו חייב דהכל כמנהג המדינה.

דף פ"ג ע"ב

פועל יוצא למלאכתו בבוקר וחוזר בערב כפי מנהג פועלי העיר, ואם אין שם מנהג כגון שבאו ממקומות הרבה או ששכרו כדין פועל דאורייתא, בערב צריך הפועל לוותר משלו ולעבוד עד שתחשך, ובבוקר צריך בעל הבית לוותר משלו ולא יצא הפועל אלא עם הנץ החמה, שנאמר 'תזרח השמש יאספון

וכו' יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב'.

'תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער', היינו שמניחין לרשעים שדומין לחיה ביער להלך ברשעים בעולם הזה שדומה ללילה ואין נפרעים מהם, 'תזרח השמש יאספון' כשתזרח השמש לעולם הבא יאספון רשעים לגיהנם, 'ואל מעונתן ירבצון' דכל צדיק יש לו מדור לפי כבודו, 'יצא אדם לפעלו' יצאו צדיקים לקבל שכרן, 'ולעבודתו עדי ערב' במי שהשלים עבודתו עדי ערב.

רבי אלעזר בר"ש אמר לממונה לתפוס גנבים דאי אפשר לתפסם דהפסוק מושלך לחיות שמתחבאות ביום ושוא אתה תופס צדיקים, ולימדו דמי ששותה יין ד' שעות ביום בחנות ומנמנם עם כוס בידו ואינו תלמיד חכם ופועל שקמים מוקדם ואינו פועל בלילה, סימן שהוא גנב בלילות.

המלכות מינהו לרבי אלעזר בר"ש לתפוס גנבים, שלח לו רבי יהושע בן קרחה עד מתי אתה מוסר עמו של אלוקינו להריגה ושלח לו רבי אלעזר בר"ש שהוא מכלה קוצים מן הכרם, ושלח לו רבי יהושע שיבא בעל הכרם ויכלה קוציו, כובס אחד קרא לרבי אלעזר בר"ש חומץ בן יין, ואמר רבי אלעזר בר"ש מדחציף נשמע שהוא רשע ותפסוהו וזקפוהו, ונמצא אחר כך שהוא ובנו בעלו נערה המאורסה ביום הכיפורים, והניח ידיו על כריסו ואמר שישו בני מעי שישו, ומה הספיקות נמצאו רשעים קל וחומר הודאין שמצא מנמנם בחנות דודאי דהם רשעים וחייבים מיתה בלאו הכי, מובטח אני שאין רמה ותולעה שולטת בכם, והוציאו חלבו והעמידוהו בשמש בתמוז ואב ולא הסריח אפילו מין הבשר שבהם, ואמר על עצמו 'אף בשרי ישכון לבטח'.

יום שני פרשת וישב - י"ט כסליו תשע"ז

דף פ"ד ע"א

רבי יוחנן אמר על עצמו שנשאר מיופי של ירושלים, ורצו שהנשים יסתכלו עליו דכשם שיהיו לבניהם יופי כמותו כך יהיו תלמידי חכמים כמותו, דלא ירא מעין הרע משום שהיה מזרעו של יוסף.

יופי דרב כהנא מעין היופי דרבי אבהו, יופי דרבי אבהו מעין היופי דיעקב אבינו, יופי דיעקב אבינו מעין יופי דאדם הראשון, ואע"פ שרבי יוחנן נשאר מיופי של ירושלים מ"מ לא היה לו הדרת פנים דלא היה לו זקן.

ריש לקיש היה לסטים רבי יוחנן ראה רב כוחו ואמר כמה כוחך יפה לסבול עול תורה, אם תחזור בתשובה אתן לך אחותי, קבל עליו עול תורה ותש כוחו, ר"ל ידע לפרש ברייתא בענין מיני כלי ליסטיות ואמר לו רבי יוחנן לפי שהיית לסטים אתה בקי בכלי ליסטיות, נסתלק ר"ל, רבי יוחנן הצטער מאוד רבנן רצו לישב דעתו וכל דבר שאמר הביא רבי אליעזר בן פדת ברייתא כדבריו ואמר רבי יוחנן דר"ל היה מקשה על כל דבר שאמר כ"ד קושיות ותרצתי לו כ"ד תירוצים ומתוך כך נתברר שמעתתא ואתה מביא ראייה לדברי, והיה בוכה עד שנעקרה ממנו דעתו והתפללו רבנן עליו ונסתלק.

דף פ"ד ע"ב

רבי אלעזר בר"ש קיבל עליו יסורים דשחין וביקש רחמים ומחילה שמא כשתפס גנבים תפס גם צדיק, בלילה היה אומר

להיסורים אחיי ורעיי בואו ובבוקר אמר שילכו משום ביטול תורה, כל לילה היו נותנים תחת משכבו ששים לבדים ובבוקר היו לוקחים מתחתיו ששים עריבות מלא דם, אשתו עשתה בשבילו ששים מיני מאכל מתאנים לרפאותו, ולא הניחו שילך לבית המדרש, וכששמעה שהוא מביא היסורים על עצמו הלכה לבית אביה, עמד נחשול של ים על ששים יורדי הים והתפללו להנצל בזכותו של רבי אלעזר ונצולו וכשעלו מן הים שלחו לו ששים עבדים והביאו ששים ארנקים ועשו לו מאכלים הנ"ל והבריא קרא רבי אלעזר הפסוק 'היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה' דמדובר על תורה, יצא לבית המדרש וטיהר ששים מיני דמים ואמר אם הם טהורים כדברי יהיו כולם זכרים והיו כולם זכרים וקראו להם אלעזר.

רבי אלעזר בר"ש חשש שלא יתעסקו בו בכבוד לאחר הסתלקותו וציווה שיניחוהו בעליה והיה שם בין י"ח לכ"ב שנה, כשנעקר ממנו שער יצא ממנו דם, פעם יצא תולעת מאזנו התגלה בחלום לאשתו שפעם זלזל אחד בתלמיד חכם ולא מחה כראוי, כשבאו שנים לדין עמדו בפתח ויצא קול מהעליה איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי.

כל השנים שהיה רבי אלעזר בר"ש בעלייה לא נכנס חיה לעיר ולכן לא הניחו בני העיר לרבנן שיתעסקו בו, בערב יום כיפור כשהיו טרודים הוציאוהו רבנן והביאוהו למערת אביו, אמרו לנחש שסיבב המערה הרחיבי זנבך מעל פיך ליתן מקום ליכנס ופתח.

רבי שלח לאשת רבי אלעזר בר"ש שתנשא לו שלחה לו כלי שנשתמש בו קודש ישתמש בו חול שלח לה נהי דבתורה גדול ממני [דכשאמר רבי לפני רשב"ג ורבי יהושע בן קרחה יש לי להקשות אמר רבי אלעזר בר"ש כך וכך יש לך להקשות אבל אין בה ממש דזו היא תשובתך] אבל במעשים טובים מי גדול ממני, שלחה לו אם היה גדול ממך בתורה איני יודע אבל במעשים הוא גדול ממך דקיבל עליו יסורים.

רבי אמר שלשה ענוותנים הן, אביו רשב"ג שאמר לו שלא יחלש דעתו מכח תורת רבי אלעזר בר"ש שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל, בני בתירה שעזבו נשיאתן ומינהו הלל תחתם שראו שהוא גדול בתורה, ושאלו שאמר שדוד יהיה מלך והוא משנה למלך.

יום שלישי פרשת וישב - כ' כסליו תשע"ז

דף פ"ה ע"א

רבי ראה שהועילו יסורין של רבי אלעזר שלא שלטה בו רמה קיבל עליו יסורים דאבן במקום קטנים וחולי שבתוך הפה כל אחד מהן לשש או שבע שנים, בבית הכסא התגבר קולו יותר מקול הסוסים בעת שנתנו להם מספוא שקולם היה נשמע בג' מיל והיה קולו של רבי נשמע יותר מזה עד יורדי הים.

יסורים דרבי אלעזר בר"ש חשובים מיסורים דרבי שבא והלכו על ידי אהבה, יסורים של רבי באו משום דעגל החביא את ראשו תחת כנפי כסותו ובכה משום שרצו לשחטו ואמר לך נוצרת, כיון דלא ריחם שלחו עליו משמים יסורים, והלכו משום דריחם על בני חולדה.

כל השנים שהיה לרבי אלעזר יסורים לא מת אדם קודם זמנו, כל השנים שהיה לרבי יסורים לא היה העולם צריך למטר דקשה יום גשם כיום דין, ואם לא היה העולם צריך לו היו

חכמים מבקשים רחמים שיתבטל, ואף על פי שלא היה גשם כשעקרו צנון היה הגומא מלאה מים.

רבי החזיר בנו של רבי אלעזר בר"ש לתורה והסמיכו שיהיו קורין אותו **רבי כדי שישם לבו לתורה ומסרו לר' שמעון בן איסי בן לקוניה** ללמדו תורה, כשהגדיל וישב במתיבתא דרבי ושמע רבי קולו אמר שדומה לקולו של רבי אלעזר בר"ש אמרו לו שהוא בנו קרא הפסוק 'פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם', פרי צדיק זה ר' יוסי ב"ר אלעזר בר"ש, ולוקח נפשות זה ר' שמעון בן איסי בן לקוניה, כשהסתלק היה נחש אצל מערת אביו ולא נתן להכניסו יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה.

רבי אמר לבן בתו של רבי טרפון שאם יעשה תשובה יתן לו בתו י"א שנשא וגירשה וי"א שלא נשא כדי שלא יאמרו בשביל זו חזר זה.

כל המלמד בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה, והמלמד בן עם הארץ תורה אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו שנאמר 'ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה'.

כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם, שנאמר 'ואני זאת בריתי וכו' לא ימוש מפיד ומפי זרע ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם' דאמר הקב"ה אני ערב לך בדבר זה, ומכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה.

רב יוסף התענה ארבעים תעניות שלא תפסוק תורה מזרעו קראו לפניו בחלומו 'לא ימוש מפיד', אחר עוד ארבעים תעניות קראו לפניו בחלומו 'לא ימוש מפיד ומפי זרעך', אחר עוד מאה תעניות קראו לפניו בחלומו 'לא ימוש מפיד ומפי זרעך ומפי זרע זרעך', אמר מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניא שלה.

רבי זירא התענה כשעלה לארץ ישראל מאה תעניות שישכח תלמוד בבלי, עוד מאה תעניות שלא יסתלק רבי אלעזר בימיו שלא יפול עניני הציבור עליו, עוד מאה תעניות שלא ישלש בו אש הגיהנם, כל שלושים יום ישב בתנור לבדוק אם שולט בו אש ולא שלט, פעם אחד נתנו בו רבנן עינוי ונשרף שוקו.

'מי האיש החכם וכו' על מה אבדה הארץ וכו' ויאמר ה' על עזבם את תורתם אשר נתתי לפניהם' דנשאל לחכמים ולנביאים על מה אבדה ארץ ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שלא ברכו בתורה שהיא לפנייה של דברי תורה, וכיון דלא ברכו גלו דעתם שאינה מתנה חשובה להם.

'בלב נבון תנוח חכמה' זהו תלמיד חכם בן תלמיד חכם 'ובקרב כסילים תודע' זה תלמיד חכם בן עם הארץ.

כל המקטין עצמו על דברי תורה בעולם הזה נעשה גדול לעולם הבא, וכל המשים עצמו כעבד על דברי תורה בעולם הזה נעשה חפשי לעולם הבא.

רבי חנינא אמר לרבי חייא אם ח"ו תשתכח תורה מישראל אחזרנו **בפלפולי,** אמר לו רבי חייא אני עושה שלא תשתכח תורה מישראל דאני זורע זרעוני פשתן ועושה מצמחי רשתות לציד בו צביים להאכיל בשרם ליתומים ולעשות מעורם קלף שכתוב עליהם חמשה חומשי תורה, ומלמד לחמשה ילדים במקום שאין מלמדי תינוקות כל אחד חומש

אחד, לששה ילדים כל אחד סדר אחד מששה סדרי משנה ואחר כך כל אחד מלמדו לחבירו, ועל זה אמר רבי כמה גדולים מעשה חייא, ושאלו רבי ישמעאל ב"ר יוסי אפילו מרבי ואמר כן אבל לא מרבי יוסי אביו.

רבי יוסי נראה בחלום לר' זירא שהוא יושב בישיבה של מעלה אצל ר' יוחנן, ור' יוחנן אצל ר' ינאי, ור' ינאי אצל ר' חנינא ור' חנינא אצל ר' חייא, אבל ר' יוחנן אינו אצל ר' חייא דמקום זקוקין דנורא ולפידים הוא.

רב חביבא בן סורמקי ראה אחד מרבנן שאלהו היה שכיח אצלו, דבבוקר היו עיניו יפות ולערב היו דומות כאילו נשרף משום דבקש מאלהו להראותו רבנן כשעולים למתיבתא דרקיע ואמר לו שיכול להסתכל בכולם ולא בקתדרא דר' חייא והסתכל ושני ניצוצות של אש סימו עיניו, למחר השתטח במערת רבי חייא ואמר ששונה תמיד ברייתות שלו ונתרפא.

אלהו היה שכיח במתיבתא דרבי פעם איחר ואמר משום שהקים אברהם ונטל ידי והתפלל והשכיבו וכן ליצחק וכן ליעקב ואם היה מקימים יחד היו מרבים בתפלה והיו מביאים משיח לפני זמנו, ורבי חייא ובניו הן דוגמתן בעולם הזה, וגזר רבי תענית והביא רבי חייא ובניו ואמרו משיב הרוח וגשם הרוח, אמרו מוריד הגשם ובא מטר, באו לומר מחיה המתים הזדעזע העולם, הכהו ברקיע לאלהו ששים ניצוצות של אור ובא בדמות דוב אש ביניהם ובלבל תפלתם.

לרבי היה חלישות בעיניו ושמאל ירחינא רפאו על ידי ששם סם תחת מראשותיו ובקע כח חוזק הסם דרך הגולגולת עד עיניו, רצה רבי לסמכו ולא הצליח ואמר לו שמואל ירחינא דראה בספרו של אדם הראשון שמואל ירחינא יקרא חכם ולא רבי ורפואת רבי יבא על ידו, עוד כתב שם רבי ורבי נתן סוף התנאים והם כללו האמור בדורות שלפניהם וסדרו את המסכתות, רב אשי ורבינא סוף האמוראים וסידרו הגמרא.

יום רביעי פרשת וישב - כ"א כסליו תשע"ז

דף פ"ו ע"א

הלשינו על רבה דמעכב גביית מס משנים עשר אלף אנשים על ידי שנקבצים אליו בניסן ותשרי לשמוע הדרשות של החגים ושלוחי המלך אינם מוצאים אותם בביתם / רבה ברח והיה באותו פונדק שליח המלך שהיה מחפשו והשליח שתה זוגות ונהפך פניו לאחוריו ואמר רבה שיתנו לו עוד כוס ונתרפא, אמר השליח שלא יגלה מקומו של רבה אפילו אם יהרגוהו אבל אם יענוהו ביסורים יגלה / בסוף מצאו לרבה וסגרוהו, ביקש רחמים ונפל החומה וברח וישב על גזע דקל קצוץ סמוך לאגם ולמד, היה פלוגתא במתיבתא דרקיע בספק בהרת קדמה לשער לבן הקב"ה אמר טהור וכולה מתיבתא דרקיע אמרו טמא אמרו דרבה יוכיח, המלאך המות לא היה יכול לקרב אליו משום שלא הפסיק מללמוד, נשב רוח והשמיע קול יוצא מן הקנים וסבר שמחפשים אותו וביקש שימות ולא יהא נמסר ליד המלכות / כשנסתלק אמר טהור יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור / נפל פתק מרקיע בפומבדיתא רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה, לא ידעו מקומו ראהו עופות עושין צל בכנפיהן הספידוהו שלשה ימים ושלשה לילות נפל פתק מרקיע כל הפורש יהא בנידוי הספידוהו שבעה ימים נפל

פתק ואמר לכו לביתכם לשלום / אותו היום גבה רוח סערה והרים סוחר ערבי כשהיה רוחב על גמל מצד אחד של נהר לצד השני ואמר רבש"ע כל העולם שלך הוא ורבה שלך הוא אתה אוהבו של רבה ורבה אוהב שלך.

רבי שמעון בן חלפתא היה בעל בשר היה יום חם וביקש מבתו להניף לפניו לעשות לו רוח ויתן לה אגודות של נרד, בנתיים יצא רוח על הארץ ואמר כמה אגודות של נרד אנו חייבים לבעליו של רוח זה.

מה דתנן במתניתין השוכר את הפועלים הכל כמנהג המדינה, לרבות במקום דנהגו שבעל הבית נותן לפועליו בבוקר לחם ושתיה דאינו יכול לומר להם שיקדימו לבא בבוקר בגלל זה שלא יתבטלו ממלאכתן אלא יאכלו בזמן התחלת המלאכה.

במקום שהמנהג שבעל הבית נותן מזונות לפועליו ופסק להם מזונות נתכוון להוסיף על המנהג.

'ויהי לחם שלמה ליום אחד שלשים כור סולת ושישים כור קמח עשרה בקר בריאים ועשרים בקר קעי ומאה צאן לבד מאיל וצבי ויחמור וברבורים אבודים', הקמח והסולת לעמילן של טבחים, הבקר והצאן אינו אלא למין מאכל ששמו ציקי קדירה, אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשתה לו כך דסבורה שמא אצלי יסעוד היום, ברבורים אבוסים לרב שאובסין אותן בעל כרחן לשמואל שאבוסין מאלהם, לרבי יוחנן אבוסין קאי גם על בקר שהיו אבוסין ולא עשו מלאכה, ותרנגולת שלא גידל אפרוחין.

'ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רץ וטוב', מדלא כתיב רץ טוב דרשינן דהיינו שלשה כדי להאכילן שלש לשונות בחרדל.

לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם, ומלאכי השרת ירדו למטה וגראו כמי שאכלו ושתו.

כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו, אל הבקר רץ אברהם - ורוח נסע מאת ה', ויקח חמאה וחלב - הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא עומד עליהם תחת העץ - הנני עומד לפניך שם על הצור, ואברהם הולך עמם לשלחם - וה' הולך לפניו יומם, יוקח נא מעט מים שעשה על ידי שליח עשה הקב"ה לבניו על יד ישליח - והכית בצור, וי"א דעמוד ענן היה בשכר והוא עומד עליהם.

'יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם', שנדמו לו כערביים שמשתחווים לאבק רגליהם, ואמרו לו וכי בערביים חשדתו הלא ממך (ישמעאל) יצא הרגיל לעשות כן.

'וירא אליו ה' באלוני ממרה והוא יושב פתח האהל כחום היום', היה שלישי למילתו ובא הקב"ה לשאול באברהם, הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה כדי שלא יטריח באורחים, שלח אליעזר ואמר שלא מצא אורחים לא האמינו ויצא הוא.

'אל נא תעבור מעל עבדך' דכיון שראה הקב"ה שהוא טרוד ויש לו צער מילה אמר שאין דרך ארץ לעמוד פה עכשיו ורצה לילך וביקש אברהם אבינו אל נא תעבור, וכן היה עם המלאכים שנאמר 'וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם', בתחלה עמדו כיון שראו שיש לו צער הלכו ורץ לקראתם.

'שלשה אנשים' מיכאל לבשר שרה, רפאל לרפא אברהם, גבריאל להפוך סדום, ומיכאל הלך עם גבריאל להציל לוט.

באברהם אמרו המלאכים 'כן תעשה כאשר דברת' ובלוט כתוב 'ויפצר בם מאוד' דמסרבין לקטן ולא לגדול.

יום חמישי פרשת וישב - כ"ב כסליו תשע"ז

דף פ"ז ע"א

אברהם אמר 'ואקחה פת לחם' וכתוב 'ואל הבקר רץ אברהם' דצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים, דעפרון אמר בתחלה 'ארץ ארבע מאות שקל ביני ובינך מה היא' ולבסוף לקח ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר שמתקבל בכל מקום.

'מהרי שלש סאים קמח סלת' אברהם אמר סלת והיא אמרה קמח דאשה עיניה צרה באורחין יותר מן האיש.

'לושי ועשי עוגות' ולא הביא לחם דאברהם אבינו אוכל חולין בטהרה היה ושרה אמנו אותו ביום פירסה נדה.

'ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באהל' להודיע שצנועה היתה, י"א כדי לחבבה על בעלה י"א כדי לשגר כוס של ברכה.

'אליו' נקוד על אי"ו שבאליו לימדה תורה דרך ארץ שישאל לבעל האכסניא שלו בשלום בעלת האכסניא דשואלים בשלום אשה על ידי בעלה.

'אחרי בלותי היתה לי עדנה', אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטין נתעדן הבשר ונתפשטו הקמטין וחזר היופי למקומו.

'ותצחק שרה וכו' ואדוני זקן' ויאמר ה' אל אברהם למה זה צחקה שרה וכו' ואני זקנתי' דגדול השלום שאפילו הקב"ה שינה בו.

'ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה' דהיו מרגנין שהביאו אסופי מן השוק, יצחק עשה סעודה גדולה וזימן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת הביאה בנה ונגעשה נס בשרה אמנו והניקה את כולם, ותהפך כלסתר פניו של יצחק ונדמה לאברהם פתחו כולם ואמרו אברהם הוליד את יצחק.

עד אברהם לא היה זקנה ולא היו יודעים אם מדברים עם אברהם או עם יצחק ביקש אברהם והיה זקנה.

עד יעקב לא היה חולי לפני מיתה ביקש יעקב שיהיה חולי כדי שיצווה לביתו וכן היה.

עד אלישע לא היה אדם נתרפא מחליו, ואלישע ביקש רחמים שיהא לו רפואה.

שלשה חללים חלה אלישע אחד כשדחפו לגיחזי בשתי ידיו, ואחד כשגירה דובין בתינוקות, ואחד שמת בו.

השוכר את הפועל ואמר לו ששכרו יהיה כאחד וכשנים מבני העיר לרבי יהושע נותן לו כפחות שבשכירות לחכמים כמנהג המדינה בבינונית.

הפועל אוכל מן התורה במחובר לקרקע בשעת גמר מלאכה, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וקטפת מלילות בידך וחרמש לא תניף על קמת רעך', ולא דווקא קמה שחייב בחלה [ולא ילפינן מעומר שנאמר בו 'מהחל חרמש בקמה'] משום שנאמר 'חרמש' כל דבר חרמש, ונאמר קמה לרבות כל בעלי קמה אפילו אינו בר חרמש כגון קטנית.

'כי תבא בכרם רעך ואכלת ענבים כנפשך שבעך ואל כליך לא תתן', 'כי תבא' לומר דהתר לאכול מגידולי קרקע של חבירו היינו רק בפועל [דילפינן תבא תבא מ'לא תבא עליו השמש'], 'בכרם רעך' ולא בכרם עכו"ם דבעכו"ם מותר גם שלא בשעת גמר מלאכה, או רעך ולא בהקדש דמהקדש אסור לאכול, 'ואכלת' דאסור למצוץ היין של הענבים וזורק החרצנים, 'ענבים' דאסור לתקן המאכל כגון לטבול הענבים במלח, 'כנפשך' כאילו הן שלך דמה בעל הבית אוכל ופטור מן המעשר דלא נגמרה מלאכתו אף פועל, ולא אמרינן כיון דאוכל בשכרו הוי כמקח ומקח קובעת למעשר, 'שבעך' ולא אכילה גסה 'ואל כליך לא תתן' דאין התר לפועל לאכול אלא בשעת גמר מלאכה כשנותנן לכליו של בעל הבית.

יום שישי פרשת וישב - כ"ג כסליו תשע"ז

דף פ"ח ע"א

נאמר במעשר 'בערתי הקודש מן הבית' ונאמר 'ואכלו בשעריך', לרבי ינאי אינו חייב עד שיכנס דרך הפתח לבית ולא דרך גגות וקרקיפות, לרבי יוחנן אפילו חצר המשתמרת כבית קובעת.

עץ תאנה העומד בגינה ונופה נוטה לחצר או לבית [לרבי ינאי ולרבי יוחנן כל אחד לשיטתו], לוקח חייב במעשר דעיניו במקחו שהן פירות תלושים ונכנסו לבית ולחצר, פועל הגם שאוכל בשכרו והוי כמקח פטור שנאמר 'ואכלת ענבים כנפשך' כאילו היה הבעלים, מה בעלים אוכל בלי מעשר אף פועל, ובעלים אוכלים בלי מעשר דאין חלק הנוף חשוב בעיניו דעיקרה חוץ לחצר או לבית ולא נגמר למעשר.

דף פ"ח ע"ב

'עשר תעשר את כל תבואת זרעך וכו' ואכלת' דאינו חייב לעשר אלא אם אוכל ולא אם מוכר, 'תבואת זרעך' דלוקח אינו חייב לעשר מדאורייתא אלא מדרבנן.

גמר מלאכה לחייב במעשרות, בקישואין ודלועין משניטל הפרח הגדל בראשו, זיתים וענבים לרבי ינאי משיראו פני הבית, חטים ושעורים ללשנא קמא משיראו בני הבית, לאיבעית אימא משעשהו גורן.

פועל יכול לאכול בתלוש מן הקרקע קודם שנגמר מלאכתו, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וכו' וחרמש לא תניף על קמת רעך' מיתור דקמה [דנכתב פעמיים] דרשינן דמותר גם בתלוש, לרבינא משום שנאמר 'לא תחסום שור בדישו' ושור מיתור דשור לאו דוקא אלא הוא הדין שאר בהמות [דילפינן שור שור משבת] להקיש נחסם [בהמה] לחוסם [אדם] מה בהמה מותר בתלוש אף פועל, לרב אמי משום שנאמר כי תבא בכרם רעך והפסוק מדובר אפילו אם בא לשאת הענבים על כתיפו.

מותר לחסום פי פועל, שנאמר 'ואכלת ענבים כנפשך', כנפשך של בעל הבית כך נפש הפועל, וכשם שמותר לחסום את עצמו גם מותר לחסום הפועל.

שור מותר לאכול בתלוש, שנאמר 'כי תבא בקמת רעך וכו' וחרמש לא תניף על קמת רעך' מיתור דרעך [דנכתב פעמיים] לומדים דגם שור מותר במחובר, לרבינא מהקש חוסם לנחסם מה חוסם [אדם] מותר במחובר אף חוסם [בהמה].